

Дана публікація дає збалансований погляд на те, що навіть коли Святий Престол висловлюється про мир, не завжди має змогу реалізувати роль активного медіатора.

В основі позиції Святого Престолу лежить принцип нейтралітету, який має більш моральний ніж політичний характер. Саме це дозволяє Святому Престолу зберігати статус незалежного посередника у миротворчих процесах, для запобігання чи деескалації збройних конфліктів.

Водночас, аналіз публікацій міжнародних ЗМІ свідчить, що попри активну дипломатичну діяльність, позиція Святого Престолу не завжди знаходить практичне застосування у вирішенні конфліктів. Об'єктивні політичні, військові та економічні чинники часто обмежують можливість реалізації миротворчих ініціатив.

Роман Малишевський (Тернопіль)

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНЬСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У КОНТЕКСТІ 2022–2025 РР.

Початок широкомасштабного вторгнення російської федерації змусив демократії Заходу активізувати свої дії щодо допомоги Україні. Одним із головних союзників, безумовно, стала Польща, яка з перших днів заявила про засудження агресії москви та всебічну допомогу Києву, пізніше підтверджуючи слова діями.

Першими кроками польського уряду стала підтримка біженців, які прибували до країни. Цей процес, хоч і з ускладненнями, продовжується і зараз. За даними Євростату, Польща посідає 2 місце в Європі за кількістю вимушених переселенців – близько 987 тис. осіб, поступаючись лише Німеччині. Також 12 березня 2022 р. Сейм ухвалив закон про допомогу громадянам України, який значно спростив процедуру в'їзду та перебування на території Польщі. Незважаючи на труднощі з продовженням, викликані вето президента Кароля Навроцького, акт діє і до сьогодні, хоч і видозмінений на вимогу консервативного крила польської влади.

Одним з важливих аспектів стала зовнішньополітична та дипломатична діяльність Варшави в підтримці українського питання на європейській арені. Це прослідковувалося як у заявах польських посадовців, як-от висловлювання тодішнього президента республіки Анджея Дуди: «Польща та поляки з ними і підтримуватимуть їх до останнього дня їхньої боротьби», так і реальних дипломатичних дійх (просування санкцій проти росії, дипломатична підтримка у ЄС, часті відвідини політичного істеблїшменту як України, так і самітів, присвячені їй). Так, на зустрічі в Лугано 4-5 липня 2022 р. прем'єр-міністр України Денис Шмигаль запропонував план відновлення із залученням європейських партнерів. У цьому проєкті на Польщу та Італію покладено патронат над реконструкцією Донецької області. Останнім на сьогодні прикладом консенсусу між Києвом та Варшавою у питанні дипломатії та взаємовідносин є рішення суду від 17 жовтня 2025 р. щодо українця, підозрюваного у підриві «Північних потоків». Попри вимогу Німеччини екстрадувати його для розгляду справи вже на території ФРН, суддя Окружного суду Варшави Даріуш Любовський виніс вирок: відмовити в екстрадиції та звільнити Володимира Журавльова з-під варти, аргументувавши це тим, що дії українських воїнів та спецслужб, спрямовані на протидію російській агресії, не можуть кваліфікуватися як диверсія чи тероризм. Це рішення офіційно підтримали прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск та президент Кароль Навроцький.

Чималою є військова допомога Польщі для України. Перші вантажі зі зброєю, підготовлені безпосередньо Варшавою, відправлені ще в кінці квітня

2022 року. Приблизно тоді ж до польських портів та аеродромів почала прибувати перша допомога від західних партнерів. Сьогодні Польща посідає 1 місце за загальною кількістю допомоги Україні у співвідношенні до ВВП (дані Офісу президента Польщі) та 10 місце за обсягами саме військових поставок (дані Кільського інституту світової економіки). Також територія Польщі стала вагомим вузлом постачання для доставки обладнання як для ведення бойових дій, так і засобів гуманітарної підтримки. Чималу роль тут відіграє аеропорт Ряшева (Жешува), який є найважливішим логістичним пунктом поблизу України.

Осторонь не залишилося і польське суспільство, яке прийняло біженців якомога привітніше та підтримало на всенародному рівні нашу державу в її обороні проти вторгнення росії. За соціологічними даними, більше 90% поляків співчували українцям та висловили готовність допомагати їм. Попри значне падіння підтримки, станом на сьогодні більшість населення республіки досі послідовно притримуються цієї позиції.

Незважаючи на позитиви, в сучасній історії польсько-українських взаємин зустрічаються і темні сторінки. Найвідомішими, напевно, були блокади кордону фермерами та демонстративне знищення українських продовольчих товарів, як-от зерно. Ці дії, а також їх ігнорування з боку Варшави, приводили до низки дипломатичних скандалів. Проте, найважчою темою у польсько-українських відносинах як сучасності, так і останніх 80 років, є питання Волинської трагедії. Використання цієї проблеми ставало як одним із методів впливу на електорат під час виборів у Польщі, так і формальним приводом для блокування рішення (потенційного чи реального) у питаннях України, особливо її євроатлантичної інтеграції. Яскравим прикладом є висловлювання президента Навроцького про неможливість вступу України до ЄС і НАТО без визнання та каяття з боку Києва за злочини УПА на території Волині, розглядаючи тему однобоко, без спогадів про аналогічні дії Армії Крайової. Незважаючи на ці дипломатичні негаразди, як польська, так і українська влада, йшли на компроміси, важливі для нормалізації відносин. Яскравими прикладами цього є взаємні визнання провини та публічні вибачення за трагедію на Волині, висловлені президентами обох країн ще за каденцій президентів П. Порошенка й А. Дуди, та підтверджені за керівництва В. Зеленського. Апогеєм компромісів стали взаємні пошукові роботи та ексгумації жертв як на українській (колишне с. Пужники, Тернопільська обл.), так і на польській (с. Юречкова, Підкарпатське воєводство) території.

Як висновок, початок широкомасштабної фази Війни за незалежність України привів до значного потепління польсько-українських відносин як на офіційному, так і на побутовому рівнях. Зараз ця тенденція, на превеликий жаль, йде на спад, та, попри будь-які дипломатичні негаразди та спроби російської федерації поглибити суперечки та домогтися погіршення дипломатичних стосунків Києва та Варшави, Польща залишається одним із важливих союзників України у її боротьбі з неспровокованою, імперською за суттю агресією москви.